

POLITECHNIKA RZESZOWSKA
im. Ignacego Łukasiewicza
WYDZIAŁ MATEMATYKI i FIZYKI STOSOWANEJ

Projektowanie modeli łączenia źródeł danych

Analiza frekwencji w kinach w Polsce w latach 2013-2023

Małgorzata Radomska 173203
Adrianna Rapa 173204

Inżynieria i Analiza Danych

Rzeszów 2024

Spis treści

1	Wstęp.....	3
1.1	Cel analizy	3
1.2	Opis danych	3
1.3	Przegląd danych.....	4
2	Statystyki opisowe i wizualizacje danych	4
2.1	Parametry statystyczne.....	4
2.2	Wizualizacje danych	5
3	Dobór zmiennych do modelu	7
3.1	Macierz współczynników korelacji	7
3.2	Metoda Hellwiga – metoda wskaźników pojemności informacyjnej	8
3.3	Porównanie modeli	9
4	Estymacja parametrów modelu	12
5	Weryfikacja modelu	13
5.1	Dopasowanie modelu.....	13
5.2	Istotność modelu jako całości	13
5.3	Istotność poszczególnych zmiennych	13
5.4	Współczynniki i interpretacja	13
5.5	Błąd standardowy modelu.....	14
5.6	Współliniowość zmiennych	14
5.7	Wyrazistość modelu.....	15
5.8	Koincydencja	16
6	Testy statystyczne.....	16
6.1	Testy normalności.....	16
6.1.1	Test Shapiro-wilka.....	16
6.1.2	Test Kołmogorowa-Smirnowa.....	17
6.2	Testy autokorelacji składnika losowego	18
6.2.1	Test Durbin-Watsona.....	18
6.2.2	Test Breuscha-Godfrey'a	19
6.3	Testy heteroskedastyczności	20
6.3.1	Test Breuscha-Pagana.....	20
6.3.2	Test White'a	21
6.4	Test serii.....	22
6.5	Test symetrii.....	23
7	Podsumowanie i wnioski.....	25

1 Wstęp

Projekt realizowany jest w ramach przedmiotu „Projektowanie modeli łączenia źródeł danych” na kierunku Inżynieria i Analiza Danych, semestr czwarty, grupa L4. Celem projektu jest zastosowanie zdobytej wiedzy teoretycznej i praktycznej do analizy danych oraz budowy modelu ekonometrycznego dla danych dotyczących frekwencji w kinach na terenie Polski w latach 2013-2023.

1.1 Cel analizy

Celem niniejszej analizy jest określenie, jakie czynniki wpływają na liczbę widzów w kinach w Polsce, oraz opracowanie modelu ekonometrycznego opisującego tę zależność. Analiza opiera się na danych z lat 2013–2023 i obejmuje zmienne związane z infrastrukturą kinową, czynnikami demograficznymi oraz kosztami dla konsumentów. Uzyskane wyniki pozwolą zrozumieć badane zjawisko oraz posłużyć do prognozowania liczby widzów w kinach, co może być przydatne dla branży rozrywkowej w Polsce.

1.2 Opis danych

Dane zostały pobrane ze strony Banku Danych Lokalnych dostępnej pod linkiem bdl.stat.gov.pl. Zawierają informacje o 17 cechach opisujących zjawisko frekwencji w polskich kinach. Dane są roczne. Data pobrania danych to styczeń 2025.

Zestaw obejmuje dane z zakresu lat 2013-2023. Przedział czasowy został wybrany w taki sposób, aby uniknąć braków informacji.

- **Zmienna zależna (Y):**

Y – liczba widzów w kinach w Polsce

- **Zmienne niezależne (X):**

X1 - liczba kin w Polsce

X2 - liczba sal kinowych w Polsce

X3 - liczba miejsc na widowni w kinach w Polsce

X4 - liczba seansów w kinach w Polsce

X5 - liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym w miastach w Polsce

X6 - liczba ludności w wieku produkcyjnym w miastach w Polsce

X7 - przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Polsce [zł]

X8 - liczba ludności aktywnej zawodowo pracującej w Polsce [tys.]

X9 - liczba abonentów telewizji w Polsce

X10 - liczba konsumentów korzystających z łączności abonenckich w Polsce [tys.]

X11 - przeciętna cena detaliczna biletu do kina w Polsce [zł]

X12 - liczba imprez masowych artystyczno-rozrywkowych w Polsce

X13 - przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę na rekreację i kulturę w Polsce [zł]

X14 - ludność w miastach w % ogółu ludności w Polsce

X15 - liczba osób uczestniczących w imprezach masowych w Polsce

X16 - liczba samochodów osobowych w Polsce

X17 - liczba przewozów pasażerskich komunikacją miejską na 1 mieszkańca w Polsce

1.3 Przegląd danych

- Liczba cech: 17
- Liczba rekordów: 11
- Zakres lat: 2013-2023

Tabela zawierająca dane:

x1	x2	x3	x4	x5	x6	x7	x8	x9
469	1 243	271 781	1 645 637	3 890 766	14 763 159	3 877,43	15 110	6 718 004
463	1 243	266 479	1 756 954	3 875 671	14 568 489	4 003,99	15 454	6 696 615
444	1 276	271 011	1 792 660	3 869 484	14 358 387	4 150,86	15 723	6 665 101
484	1 364	283 400	1 988 399	3 881 164	14 142 759	4 290,52	15 915	6 639 706
491	1 416	287 948	2 080 183	3 912 079	13 933 976	4 527,89	16 190	6 639 470
497	1 454	290 642	2 205 346	3 932 445	13 729 602	4 834,76	16 283	6 567 510
523	1 513	293 584	2 203 964	3 953 178	13 542 227	5 181,63	16 744	6 508 247
511	1 511	290 710	1 098 976	3 847 634	13 408 468	5 523,32	16 734	6 401 356
523	1 539	294 252	1 355 464	3 847 374	13 218 522	6 001,02	17 161	6 272 113
532	1 565	296 948	2 130 995	3 828 264	13 043 706	6 705,62	17 251	4 703 846
535	1 585	298 224	2 131 204	3 784 453	12 901 595	7 595,30	17 307	4 526 677
x10	x11	x12	x13	x14	x15	x16	x17	y
4 318	17,06	5 730	69,22	60,42	21 133 415	19 389 446	94,0	36 936 592
4 332	17,65	6 070	70,13	60,34	23 253 936	20 003 863	96,4	41 030 024
3 991	18,23	6 280	73,48	60,27	23 297 417	20 723 423	95,5	45 681 501
3 738	18,73	6 480	78,06	60,18	24 435 646	21 675 388	98,0	51 823 896
3 270	19,48	6 876	81,71	60,13	26 201 281	22 503 579	97,3	56 718 898
2 771	19,80	7 074	76,93	60,05	27 615 218	23 429 016	98,3	59 177 816
2 336	20,02	6 949	82,53	60,01	27 826 562	24 360 166	100,7	61 710 894
2 054	19,34	1 564	69,47	59,80	4 915 276	25 113 862	59,5	19 490 969
1 780	19,56	2 964	79,55	59,68	10 982 909	25 869 804	65,8	27 464 839
1 570	20,82	5 247	89,62	59,55	23 018 676	26 457 659	80,9	41 416 969
1 409	21,78	6 313	100,82	59,45	26 942 644	27 227 691	86,1	49 741 313

2 Statystyki opisowe i wizualizacje danych

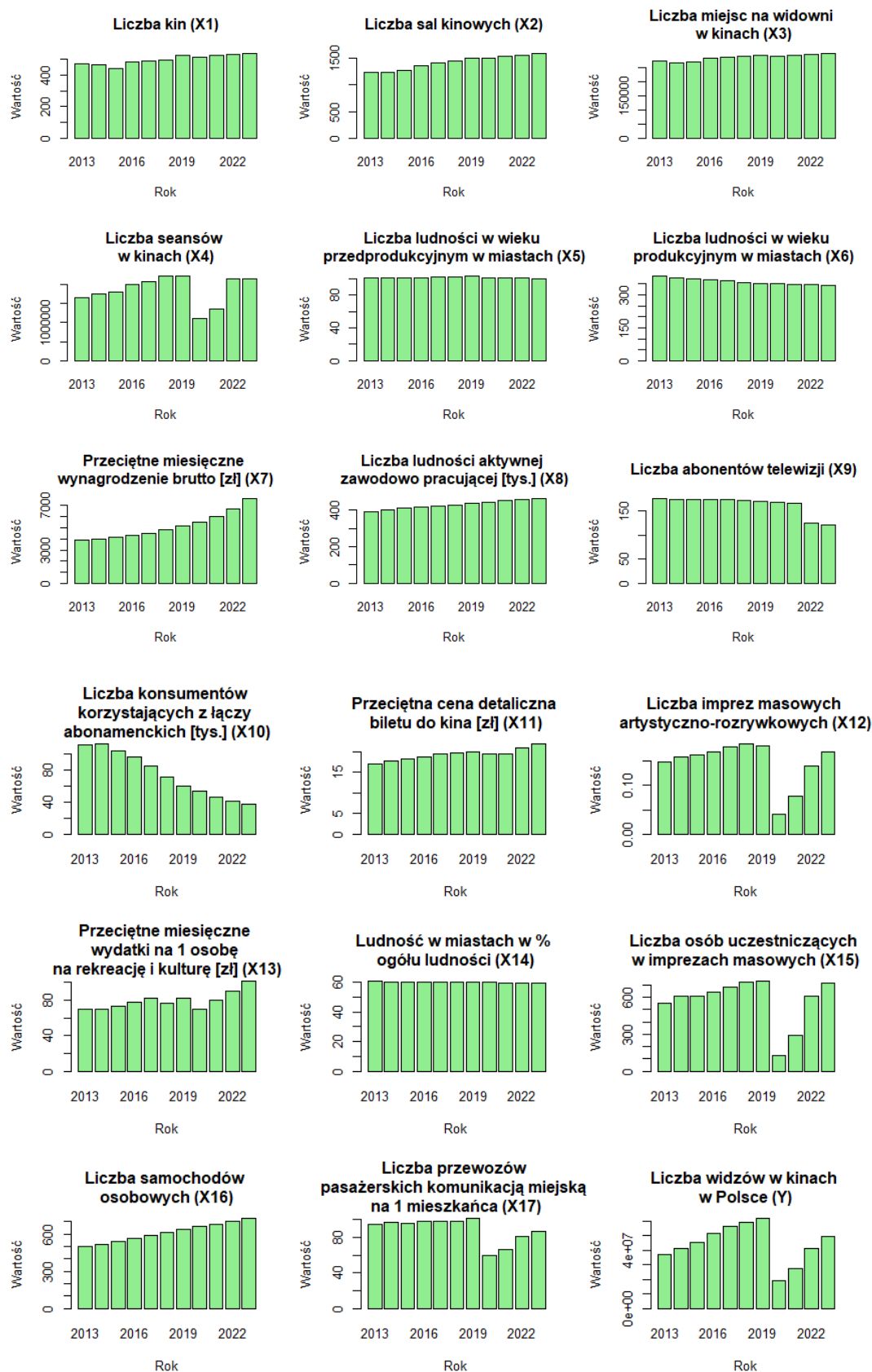
2.1 Parametry statystyczne

Obliczono podstawowe parametry statystyczne, tj. odchylenie standardowe, średnią arytmetyczną, współczynnik zmienności, medianę wartości minimalną i maksymalną.

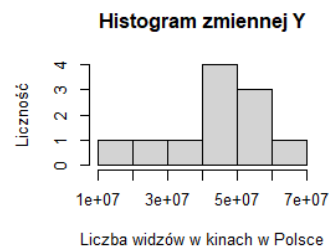
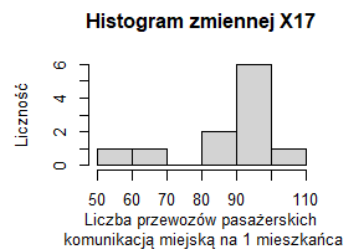
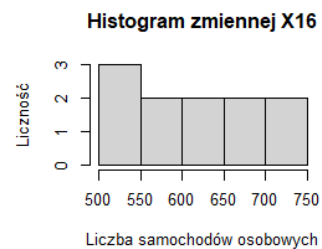
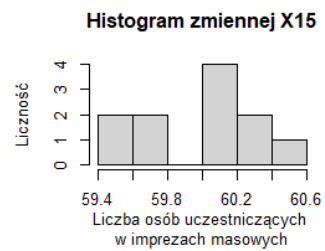
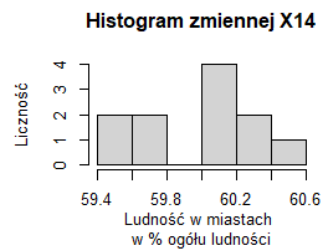
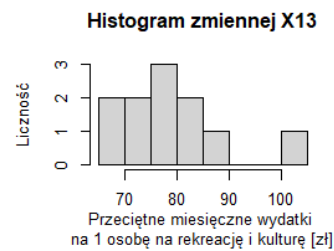
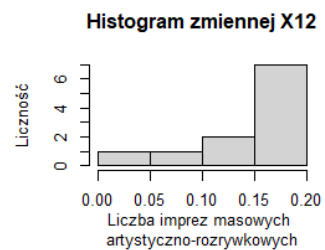
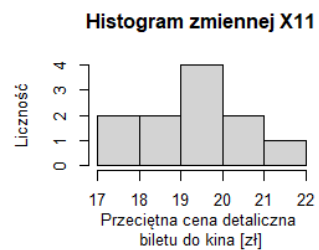
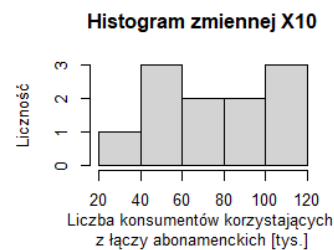
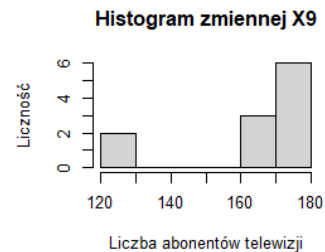
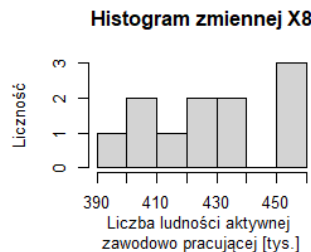
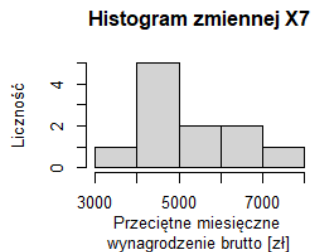
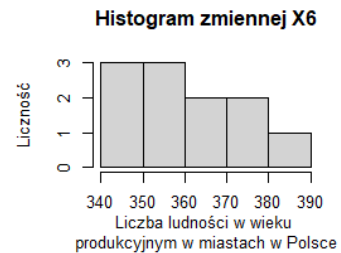
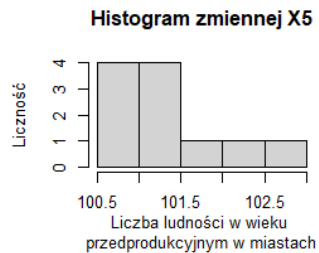
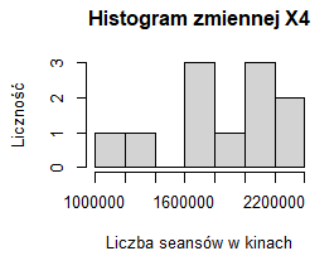
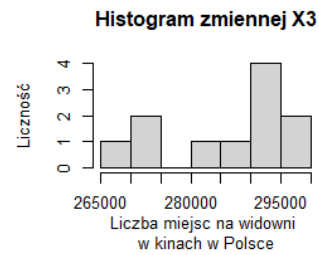
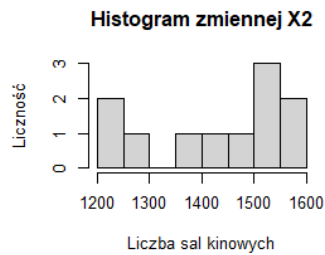
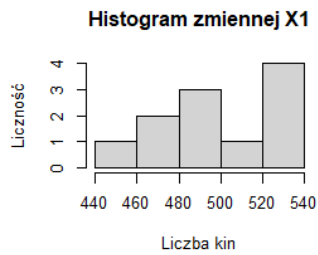
x1	x2	x3	x4	x5	x6	x7	x8	x9	
28,87075789	122,9644846	10689,88121	349532,463	45725,03004	595754,505	1144,95109	716,105503	764574,29	Odchylenie standardowe
497,4545455	1428,090909	285907,1818	1853616,545	3874773,818	13782808,2	5153,84909	16352	6212604,09	Średnia
5,80%	8,61%	3,74%	18,86%	1,18%	4,32%	22,22%	4,38%	12,31%	Vz - wsp. zmienności
497	1454	290642	1988399	3875671	13729602	4834,76	16283	6567510	Mediana
444	1243	266479	1098976	3784453	12901595	3877,43	15110	4526677	Min
535	1585	298224	2205346	3953178	14763159	7595,3	17307	6718004	Max
x10	x11	x12	x13	x14	x15	x16	x17	y	
1060,773599	1,298183091	1677,81697	9,09151498	0,310847947	6949735,83	2566971,58	13,3958918	12568358,1	Odchylenie standardowe
2869,909091	19,31545455	5595,181818	79,22909091	59,98909091	21783907,3	23341263,4	88,4090909	44653973,7	Średnia
36,96%	6,72%	29,99%	11,47%	0,52%	31,90%	11,00%	15,15%	28,15%	Vz - wsp. zmienności
2771	19,48	6280	78,06	60,05	23297417	23429016	95,5	45681501	Mediana
1409	17,06	1564	69,22	59,45	4915276	19389446	59,5	19490969	Min
4332	21,78	7074	100,82	60,42	27826562	27227691	100,7	61710894	Max

2.2 Wizualizacje danych

- Wykresy słupkowe zmiennych

- Histogramy zmiennych

3 Dobór zmiennych do modelu

W celu dobrania zmiennych do modelu ekonometrycznego opisującego analizowane zjawisko wykorzystano następujące metody: macierz współczynników korelacji, metoda Hellwiga oraz analizę wartości regresji liniowej.

3.1 Macierz współczynników korelacji

Na podstawie zebranych danych utworzono macierz współczynników korelacji. W kolejnym kroku

obliczono wartość statystyki T-studenta oraz wartość krytyczną współczynnika korelacji $r^* = \sqrt{\frac{T^2}{T^2 + n - 2}}$.

Następnie zastosowano poniższy algorytm:

1. Ze zbioru zmiennych eliminowane są te, których wartość bezwzględna korelacji ze zmienną zależną jest mniejsza bądź równa wartości krytycznej:

$$|r_{x_iy}| \leq r^*.$$

2. Spośród zmiennych, które nie zostały wyeliminowane w poprzednim kroku, wybierana jest ta, której wartość bezwzględna korelacji ze zmienną zależną jest największa:

$$|r_{x_{h_y}}| = \max\{|r_{x_iy}|\}.$$

3. Wśród zbioru zmiennych niezależnych wybierane są te, których wartość bezwzględna korelacji ze zmienną wyselekcjonowaną wcześniej jest większa od wartości krytycznej;

$$|r_{x_hx_i}| > r^*.$$

Macierz współczynników korelacji:

	x1	x2	x3	x4	x5	x6	x7	x8	x9	x10	x11	x12	x13	x14	x15	x16	x17	y
x1	1	0,958969	0,943837	0,135831	-0,318065	-0,92906	0,874507	0,921763	-0,69065	-0,944	0,861713	-0,28143	0,705274	-0,893504139	-0,133021089	0,93639	-0,471445682	-0,0392
x2	0,958969	1	0,978933	0,120258	-0,33727	-0,98558	0,890278	0,978255	-0,67594	-0,98497	0,922913	-0,30713	0,708586	-0,933936598	-0,165853612	0,984094	-0,513781077	-0,02797
x3	0,943837	0,978933	1	0,216623	-0,225869	-0,94071	0,824079	0,92728	-0,61791	-0,93677	0,910693	-0,20204	0,713449	-0,870167726	-0,072843622	0,935089	-0,408473849	0,090061
x4	0,135831	0,120258	0,216623	1	0,285165	-0,09657	0,110032	0,081392	-0,29097	-0,03248	0,407304	0,890366	0,576283	-0,024287	0,947280604	0,063179	0,758748102	0,925906
x5	-0,31806	-0,33727	-0,22587	0,285165	1	0,463657	-0,67229	-0,44428	0,738807	0,44207	-0,37703	0,446361	-0,46008	0,639996961	0,344753237	-0,48225	0,585946495	0,535262
x6	-0,92906	-0,98558	-0,94071	-0,09657	0,4636574	1	-0,93851	-0,99366	0,750626	0,990985	-0,93525	0,32975	-0,74224	0,975104106	0,179993056	-0,99854	0,55040322	0,081774
x7	0,874507	0,890278	0,824079	0,110032	-0,672286	-0,93851	1	0,921778	-0,90698	-0,93159	0,900192	-0,27973	0,827841	-0,979930036	-0,114216855	0,946244	-0,516979496	-0,13505
x8	0,921763	0,978255	0,92728	0,081392	-0,444285	-0,99366	0,921778	1	-0,72352	-0,9838	0,915801	-0,33943	0,729906	-0,964273785	-0,192119223	0,991309	-0,553171138	-0,08869
x9	-0,69065	-0,67594	-0,61791	-0,29097	0,7388074	0,750626	-0,90698	-0,72352	1	0,728671	-0,79158	0,060607	-0,8533	0,842084367	-0,110268385	-0,75515	0,296082969	0,035522
x10	-0,944	-0,98497	-0,93677	-0,03248	0,44207	0,990985	-0,93159	-0,9838	0,728671	1	-0,89962	0,389701	-0,69037	0,966713879	0,241257053	-0,99496	0,597754808	0,14474
x11	0,861713	0,922913	0,910693	0,407304	-0,377031	-0,93525	0,900192	0,915801	-0,79158	-0,89962	1	0,001159	0,885472	-0,895499736	0,152652748	0,92316	-0,248531915	0,2341
x12	-0,28143	-0,30713	-0,20204	0,890366	0,446361	0,32975	-0,27973	-0,33943	0,060607	0,389701	0,001159	1	0,26212	0,388061645	0,983501477	-0,35972	0,960739206	0,930124
x13	0,705274	0,708586	0,713449	0,576283	-0,460078	-0,74224	0,827841	0,729906	-0,8533	-0,69037	0,885472	0,26212	1	-0,756634932	0,40891013	0,731586	0,004649691	0,369975
x14	-0,8935	-0,93394	-0,87017	-0,02429	0,639997	0,975104	-0,97993	-0,96427	0,842084	0,966714	-0,8955	0,388062	-0,75663	1	0,230434354	-0,97969	0,614455358	0,20364
x15	-0,13302	-0,16585	-0,07284	0,947281	0,3447532	0,179993	-0,11422	-0,19212	-0,11027	0,241257	0,152653	0,983501	0,40891	0,230434354	1	-0,20925	0,904394379	0,930139
x16	0,93639	0,984094	0,935089	0,063179	-0,482255	-0,99854	0,946244	0,991309	-0,75515	-0,99496	0,92316	-0,35972	0,731586	-0,979689219	-0,209245446	1	-0,576719689	-0,118
x17	-0,47145	-0,51378	-0,40847	0,758748	0,5859465	0,550403	-0,51698	-0,55312	0,296083	0,597755	-0,24853	0,960739	0,00465	0,614455358	0,904394379	-0,57672	1	0,860225
y	-0,0392	-0,02797	0,090061	0,925906	0,5352616	0,081774	-0,13505	-0,08869	0,035522	0,14474	0,2341	0,930124	0,369975	0,203640458	0,930138659	-0,118	0,860225043	1

Statystyka T-studenta dla poziomu istotności $\alpha = 0,05$ i $n - 2$ stopni swobody oraz wartość r^* :

n	11	r*	0,602069
alfa	0,05		
T_alfa,n-2	2,262157		

Postępowanie zgodnie z algorytmem w krokach:

1. Eliminacja zmiennych: X1, X2, X3, X5, X6, X7, X8, X9, X10, X11, X13, X14 i X16.
2. Wybór zmiennej X15.
3. Eliminacja zmiennych: X4, X12 i X17.

Po zastosowaniu algorytmu na macierzy współczynników korelacji otrzymano model postaci:

$$y = a_1X_{15} + b.$$

3.2 Metoda Hellwiga – metoda wskaźników pojemności informacyjnej

W tej metodzie skupiono się na doborze takiej kombinacji zmiennych do modelu, która posiada maksymalny integralny wskaźnik pojemności informacyjnej. Wykorzystano do tego następujący kod w języku R:

```
2 #@Autor, napisał, opisał, przetestował: Napora Jarosław
3
4 #dane najpierw x później y
5
6
7 #----- Hellwig z danych -----
8 library(readxl)
9 Dane=read_excel("C:/Users/gosia/Desktop/Studia/Semestr V/Projektowanie modeli
10                 łączenia źródeł danych/Projekt/Kino.xlsx", sheet=2, range="B33:S44")
11
12 N=length(Dane)-1      #oblicza ilość zmiennych objaśnianych
13 M=2^N-1               #oblicza ilość kombinacji 0-1
14
15 str(Dane)
16 zm_obj=Dane[,1:N]     #tworzy macierz zmiennych objaśnianych
17 r=cor(zm_obj, use = "pairwise.complete.obs") #tworzy macierz korelacji między zmiennymi
18 r=as.matrix(abs(r))   #tworzy wartości bezwzględne i macierz
19 R=cor(zm_obj,Dane[,N+1]) #tworzy wektor korelacji Y z każdą ze zmiennych
20 R=as.vector(R)        #zapisuje wektor jako wektor
21
22 tab=as.matrix(expand.grid(rep(list(0:1), N))[-1,]) #tworzy macierz 0-1 kombinacji
23 colnames(tab)=colnames(Dane)[1:N]
24 wyniki=matrix(0,M,N) #tworzy macierz 0 na wyniki czastkowe pojemnosci
25 colnames(wyniki)=colnames(Dane)[1:N]
26 for(i in 1:M)
27 {
28   for(j in 1:N)
29   {
30     if(tab[i,j]!=0){wyniki[i,j]=(R[j]^2)/(tab[i,j]%*(as.vector(r[,j])))}
31   }
32 }
33
34 maks=which.max(rowSums(wyniki))
35 tab[maks,]
36
37 #Podgląd kilku najlepszych wynik?w
38 wynikis=cbind(wyniki,0)
39 wynikis[, (N+1)]=rowSums(wyniki)
40 nazwy=colnames(as.data.frame(wyniki))
41 colnames(wynikis)=c(nazwy,"hellwigP")
42
43 ind=order(wynikis[, (N+1)],decreasing = TRUE)[1:15] #zwróci 15 najleprzych
44 najlepsze15=wynikis[ind,]
45
46
```

W wyniku działania powyższego skryptu otrzymujemy zestaw zmiennych objaśniających, który daje maksymalną wartość integralnego wskaźnika pojemności.

```
> tab[maks,]
  x1  x2  x3  x4  x5  x6  x7  x8  x9 x10 x11 x12 x13 x14 x15 x16 x17
  0   0   0   0   1   0   0   0   0   0   0   1   1   0   0   0   1
```


Otrzymujemy również 15 najlepszych kombinacji:

	x1	x2	x3	x4	x5	x6	x7	x8	x9	x10	x11	x12	x13	x14	x15	x16	x17	hellwigP
1	0	0	0	0.0000000	0.1666791	0	0	0	0	0	0.00000000	0.3464645	0.10249630	0.00000000	0.00000000	0	0.3340285	0.9496684
2	0	0	0	0.0000000	0.1425089	0	0	0	0	0	0.00000000	0.2486846	0.07744923	0.00000000	0.2402140	0	0.2380572	0.9469139
3	0	0	0	0.2139298	0.1194048	0	0	0	0	0	0.00000000	0.2115027	0.00000000	0.00000000	0.2097117	0	0.1915804	0.9461294
4	0	0	0	0.2360384	0.1328197	0	0	0	0	0	0.00000000	0.2548802	0.07159975	0.00000000	0.00000000	0	0.2488113	0.9441495
5	0	0	0	0.2805527	0.1359191	0	0	0	0	0	0.00000000	0.2783023	0.00000000	0.00000000	0.00000000	0	0.2492009	0.9439751
6	0	0	0	0.2638948	0.1353435	0	0	0	0	0	0.00000000	0.2756868	0.00000000	0.00000000	0.2682407	0	0.0000000	0.9431658
7	0	0	0	0.2757711	0.1356366	0	0	0	0	0	0.00000000	0.00000000	0.00000000	0.00000000	0.2760253	0	0.2544020	0.9418350
8	0	0	0	0.1870335	0.1170062	0	0	0	0	0	0.00000000	0.1976961	0.05840520	0.00000000	0.1896956	0	0.1913500	0.9411866
9	0	0	0	0.0000000	0.1706730	0	0	0	0	0	0.00000000	0.3860717	0.00000000	0.00000000	0.3817748	0	0.0000000	0.9385195
10	0	0	0	0.0000000	0.1662545	0	0	0	0	0	0.00000000	0.00000000	0.09240899	0.00000000	0.3314154	0	0.3434400	0.9335190
11	0	0	0	0.3732247	0.1569599	0	0	0	0	0	0.00000000	0.4012122	0.00000000	0.00000000	0.00000000	0	0.0000000	0.9313967
12	0	0	0	0.0000000	0.1460831	0	0	0	0	0	0.00000000	0.2709322	0.00000000	0.00000000	0.2732389	0	0.2384138	0.9286680
13	0	0	0	0.2326446	0.1325500	0	0	0	0	0	0.00000000	0.00000000	0.06652680	0.00000000	0.2423649	0	0.2539960	0.9280823
14	0	0	0	0.0000000	0.1478147	0	0	0	0	0	0.03823207	0.3821609	0.00000000	0.00000000	0.3542842	0	0.0000000	0.9224919
15	0	0	0	0.2619366	0.1352936	0	0	0	0	0	0.00000000	0.2469634	0.00000000	0.02597319	0.2520119	0	0.0000000	0.9221786

Kombinację zmiennych z największym integralnym wskaźnikiem pojemności wykorzystano do stworzenia modelu postaci:

$$y = a_1X_5 + a_2X_{12} + a_3X_{13} + a_4X_{17} + b.$$

Sprawdzone zostały korelacje pomiędzy wybranymi zmiennymi objaśniającymi za pomocą macierzy współczynników korelacji:

	x5	x12	x13	x17	y
x5	1	0,446361	-0,46007751	0,5859465	0,5352616
x12	0,446361	1	0,262120014	0,9607392	0,9301239
x13	-0,46008	0,26212	1	0,0046497	0,3699755
x17	0,585946	0,960739	0,004649691	1	0,860225
y	0,535262	0,930124	0,369975487	0,860225	1

Zauważono, że zmienne X12 i X17 są ze sobą mocno skorelowane. Aby zapewnić niezależność zmiennych objaśniających stworzono dwa kolejne modele – pierwszy z wyeliminowaniem zmiennej X17, a drugi z usunięciem zmiennej X12. Modele te można przedstawić wzorami:

$$y = a_1X_5 + a_2X_{13} + a_3X_{12} + b;$$

$$y = a_1X_5 + a_2X_{12} + a_3X_{17} + b.$$

3.3 Porównanie modeli

Po stworzeniu czterech modeli z różnymi kombinacjami zmiennych objaśniających dokonano porównania, które miało na celu wyselekcjonowania ostatecznej postaci modelu opisującego zmienną Y. Do tego działania wykorzystano analizę regresji liniowej: wartości R^2 ($> 0,75$), dopasowanego R^2 ($> 0,75$), istotności F ($< 0,05$) oraz p-value ($< 0,05$). Dodatkowo wykorzystano funkcję AIC w języku R do porównania wartości kryterium informacyjnego Akaikego.

Model I - macierz korelacji	$y = a \cdot x_{15} + b$
Model II - metoda Hellwiga	$y = a_1 \cdot x_5 + a_2 \cdot x_{12} + a_3 \cdot x_{13} + a_4 \cdot x_{17} + b$
Model III - metoda Hellwiga (bez zmiennej X17)	$y = a_1 \cdot x_5 + a_2 \cdot x_{12} + a_3 \cdot x_{13} + b$
Model IV - metoda Hellwiga (bez zmiennej X12)	$y = a_1 \cdot x_5 + a_2 \cdot x_{13} + a_3 \cdot x_{17} + b$

Model I																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																					

Model I jest modelem istotnym, ponieważ wartość $R^2 > 0,75$. Dodatkowo wartości istotności statystyki F oraz p-value dla współczynnika zmiennej X15 wynoszą poniżej 0,05.

[illegible]

Wartości R^2 oraz istotności F wskazują, że model II jest istotny. Jednak wartości p-value dla współczynników zmiennych X12, X13 i X17 zdecydowanie przekraczają 0,05. Model nie jest więc brany pod uwagę w dalszej analizie.

[illegible]

W przypadku modelu III wartości wszystkich analizowanych parametrów są zgodne z założeniami. Dodatkowo wartości R^2 dla tego modelu są większe niż dla modelu I.

Model IV													
x5	x13	x17	y	SUMMARY OUTPUT									
3 890 766	69,22	94,0	36 936 592										
3 875 671	70,13	96,4	41 030 024	Regression Statistics									
3 869 484	73,48	95,5	45 681 501	Multiple R									
3 881 164	78,06	98,0	51 823 896	R Square									
3 912 079	81,71	97,3	56 718 898	Adjusted R Square									
3 932 445	76,93	98,3	59 177 816	Standard Error									
3 953 178	82,53	100,7	61 710 894	Observations									
3 847 634	69,47	59,5	19 490 969										
3 847 374	79,55	65,8	27 464 839	ANOVA									
3 828 264	89,62	80,9	41 416 969										
3 784 453	100,82	86,1	49 741 313										
					df	SS	MS	F	Significance F				
				Regression	3	1,67655E+15	5,5885E+14	64,07922467	1,86658E-05				
				Residual	7	6,10487E+13	8,72124E+12						
				Total	10	1,7376E+15							

Dla modelu IV także wszystkie badane parametry mają odpowiednie wartości. Ponadto zaobserwowano, że wartości R^2 również są większe niż dla modelu I, ale mniejsze niż dla modelu III.

Bazując na analizie parametrów regresji liniowej modelem najlepiej opisującym zmienną objaśniającą jest **model III**.

```
> AIC(model_macierz)
[1] 375.3436
> AIC(model_hellwig)
[1] 368.0652
> AIC(model3)
[1] 366.247
> AIC(model4)
[1] 366.9383
```

Analizując wartości kryterium informacyjnego Akaikego wybór modelu opierany jest na najmniejszym wyniku funkcji AIC. W powyższym przypadku najmniejszą wartość otrzymujemy dla modelu III.

Podsumowując, zarówno dzięki analizie parametrów regresji liniowej, jak i wartości kryterium informacyjnego Akaikego, wyciągnięto wniosek, że modelem najlepiej opisującym zmienną Y jest **model III**. Na podstawie wyników porównania zdecydowano, że poniższy model zostanie wykorzystany do dalszej analizy badanego zjawiska.

$$y = a_1X_5 + a_2X_{13} + a_3X_{12} + b,$$

gdzie:

Y – liczba widzów w kinach w Polsce,

X5 - liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym w miastach w Polsce,

X12 - liczba imprez masowych artystyczno-rozrywkowych w Polsce,

X13 - przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę na rekreację i kulturę w Polsce [zł].

4 Estymacja parametrów modelu

W celu obliczenia współczynników a_1, a_2, a_3 i b zastosowano metodę najmniejszych kwadratów. Skorzystano ze wzoru $\beta = X^T X^{-1} X^T y$ i wykonano potrzebne operacje na macierzach. Metoda najmniejszych kwadratów została zastosowana w celu minimalizacji sumy kwadratów różnic między rzeczywistymi wartościami a wartościami teoretycznymi. Wynikające z tego współczynniki określają wpływ każdej zmiennej objaśniającej na zmienną zależną. W wyniku otrzymano poniższe wartości współczynników (b, a_1, a_2, a_3):

B =	-503125788,3
	122,9739833
	4661,185244
	570538,0638

Wartość współczynnika $B_1 = 122,97$ oznacza, że wzrost zmiennej x_5 o jednostkę powoduje wzrost zmiennej y (liczba widzów) o 122,97 tys. osób, przy założeniu stałości pozostałych zmiennych. Podobnie współczynniki B_2 i B_3 można interpretować jako wpływ zmiennych x_{12} i x_{13} .

Następnie podstawiono obliczone wartości do wzoru modelu i obliczono wartości teoretyczne zmiennej objaśnianej $\hat{y}_t$. W kolejnym kroku obliczono reszty ze wzoru $\xi_t = y_t - \hat{y}_t$ oraz podniesiono je do kwadratu.

y	x5	x12	x13	y^	e	e^2
36 936 592	3 890 766	5 730	69,22	41538441,2	-4 601 849	21 177 016 060 443
41 030 024	3 875 671	6 070	70,13	41786141,54	-756 118	571 713 738 075
45 681 501	3 869 484	6 280	73,48	43915452,92	1 766 048	3 118 925 812 453
51 823 896	3 881 164	6 480	78,06	48897090,43	2 926 806	8 566 190 853 041
56 718 898	3 912 079	6 876	81,71	56627124,41	91 774	8 422 391 329
59 177 816	3 932 445	7 074	76,93	57327355,29	1 850 461	3 424 204 836 395
61 710 894	3 953 178	6 949	82,53	62489339,89	-778 446	605 978 002 014
19 490 969	3 847 634	1 564	69,47	16958464,14	2 532 505	6 413 580 858 048
27 464 839	3 847 374	2 964	79,55	29203173,93	-1 738 335	3 021 808 328 212
41 416 969	3 828 264	5 247	89,62	43239945,32	-1 822 976	3 323 242 669 461
49 741 313	3 784 453	6 313	100,82	49211181,92	530 131	281 038 960 227
				Suma	0	50 512 122 509 700

Na tej podstawie wygenerowano wykres porównujący rzeczywiste wartości zmiennej Y oraz wartości teoretyczne, a co za tym idzie – porównujący opisywane zjawisko ze stworzonym modelem.

Wykres porównawczy pokazuje dopasowanie modelu do rzeczywistych danych. Model w dużej mierze naśladuje przebieg rzeczywistego zjawiska, co sugeruje, że zmienne objaśniające skutecznie opisują zmienną zależną.

5 Weryfikacja modelu

Model: $y = a_1 \cdot x_5 + a_2 \cdot x_{12} + a_3 \cdot x_{13} + b$				SUMMARY OUTPUT			
y	x5	x12	x13				
36 936 592	3 890 766	5 730	69,22				
41 030 024	3 875 671	6 070	70,13				
45 681 501	3 869 484	6 280	73,48				
51 823 896	3 881 164	6 480	78,06				
56 718 898	3 912 079	6 876	81,71				
59 177 816	3 932 445	7 074	76,93				
61 710 894	3 953 178	6 949	82,53				
19 490 969	3 847 634	1 564	69,47				
27 464 839	3 847 374	2 964	79,55				
41 416 969	3 828 264	5 247	89,62				
49 741 313	3 784 453	6 313	100,82				
				ANOVA			
				df	SS	MS	F
							Significance F
				Regression	3	1,68709E+15	5,62363E+14
				Residual	7	5,05121E+13	7,21602E+12
				Total	10	1,7376E+15	
					Coefficients	Standard Error	t Stat
							P-value
							Lower 95%
							Upper 95%
							Lower 95%
							Upper 95%
				Intercept	-503125788,3	107438438,5	-4,682921636
				x5	122,9739833	26,60793153	4,62170399
				x12	4661,185228	667,1615411	6,986591614
				x13	570538,0651	124090,1559	4,597770555

5.1 Dopasowanie modelu

- $R^2 = 0.9703$

Model wyjaśnia 97,03% wariancji liczby widzów w kinach, co oznacza bardzo dobre dopasowanie. Wskazuje to, że zmienne X5 (liczba ludności przedprodukcyjnej w miastach), X12 (liczba imprez masowych) i X13 (wydatki na kulturę) mają silny związek z liczbą widzów.

- $\text{Adjusted } R^2 = 0.9585$

Skorygowany współczynnik determinacji jest również wysoki, co oznacza, że model dobrze radzi sobie nawet po uwzględnieniu liczby zmiennych objaśniających.

5.2 Istotność modelu jako całości

- $F = 77,92$ (bardzo wysoka wartość statystyki F)
  - $p\text{-value}$ dla modelu = $9,64E-06$ (bliskie zero)
- Oznacza to, że model jest istotny statystycznie – co najmniej jedna zmienna objaśniająca ma wpływ na liczbę widzów w kinach.

5.3 Istotność poszczególnych zmiennych

- Intercept: $p = 0,0023$
- x_5 : $p = 0,0090$ (Istotny wpływ – im więcej dzieci i młodzieży w miastach, tym więcej widzów w kinach)
- x_{12} : $p = 0,0004$ (Bardzo istotny wpływ – więcej wydarzeń kulturalnych sprzyja frekwencji w kinach)
- x_{13} : $p = 0,0025$ (Bardzo istotny wpływ – wzrost wydatków na kulturę przekłada się na większą liczbę widzów)

Wszystkie zmienne mają $p < 0,01$, co sugeruje, że każda z nich ma istotny wpływ na zmienną y.

5.4 Współczynniki i interpretacja

- X5 (liczba ludności przedprodukcyjnej):**
Każdy dodatkowy mieszkaniec w wieku przedprodukcyjnym w miastach powoduje wzrost liczby widzów o ok. 123 osoby rocznie.
- X12 (liczba imprez masowych):**
Każda dodatkowa impreza artystyczna/rozrywkowa zwiększa liczbę widzów w kinach o ok. 4,7 tys. osób.
- X13 (wydatki na kulturę):**
Wzrost średnich miesięcznych wydatków na kulturę o 1 zł na osobę powoduje wzrost liczby widzów w kinach o 570 tys. rocznie.

5.5 Błąd standardowy modelu

Błąd standardowy = 2 686 264,6 widzów

Oznacza to, że przeciętne odchylenie prognozowanej liczby widzów od rzeczywistej wynosi ok. 2,7 mln osób rocznie.

W porównaniu do całkowitej liczby widzów (ok. 40-50 mln rocznie), błąd wynosi 5-7%, co jest stosunkowo akceptowalnym poziomem w kontekście prognozowania.

5.6 Współliniowość zmiennych

Współczynnik VIF (Variance Inflation Factor) służy do wykrywania współliniowości pomiędzy zmiennymi objaśniającymi w modelu regresji. Jeśli zmienne objaśniające są silnie skorelowane, mogą powodować niestabilność modelu, co utrudnia interpretację wyników i wpływa na jakość prognoz.

Interpretacja VIF

- **VIF < 5** $\rightarrow$ Brak problemów współliniowości
- **VIF $5 - 10$** $\rightarrow$ Umiarkowana współliniowość, warto sprawdzić korelacje
- **VIF > 10** $\rightarrow$ Silna współliniowość, należy usunąć lub połączyć zmienne.

Aby sprawdzić współliniowość, dla każdej zmiennej objaśniającej przeprowadzono regresję, w której była ona zmienną zależną, a pozostałe zmienne były objaśniające. Następnie obliczono R^2 i współczynnik VIF według wzoru:

$$VIF = \frac{1}{1 - R^2}$$

x5 - zmienna zależna			SUMMARY OUTPUT							
x5	x12	x13								
3 890 766	5 730	69,22	Regression Statistics							
3 875 671	6 070	70,13	Multiple R							
3 869 484	6 280	73,48	R Square							
3 881 164	6 480	78,06	Adjusted R Square							
3 912 079	6 876	81,71	Standard Error							
3 932 445	7 074	76,93	Observations							
3 953 178	6 949	82,53								
3 847 634	1 564	69,47	ANOVA							
3 847 374	2 964	79,55								
3 828 264	5 247	89,62	df	SS	MS	F	Significance F			
3 784 453	6 313	100,82	Regression	2	12806188145	6403094073	5,02579211	0,038574354		
			Residual	8	10192373950	1274046744				
			Total	10	22998562096					
VIF =	2,256448									
Brak współliniowości										
				Coefficients	Standard Error	t Stat	P-value	Lower 95%	Upper 95%	
			Intercept	4028860,707	95127,0766	42,35240744	1,06472E-10	3809497,275	4248224,139	
			x12	16,59101127	6,646738052	2,496113302	0,037166454	1,263605847	31,91841669	
			x13	-3116,489289	1226,639336	-2,540672875	0,034674437	-5945,124668	-287,8539097	
								-5945,124668	-287,8539097	

Dla zmiennej X5 (Ludność przedprodukcyjna) uzyskano $R^2 = 0.5568$, co odpowiada $VIF = 2.2564$. Wynik ten wskazuje, że nie występuje problem współliniowości.

x12 - zmienna zależna			SUMMARY OUTPUT						
x12	x5	x13							
5 730	3 890 766	69,22	Regression Statistics						
6 070	3 875 671	70,13	Multiple R						
6 280	3 869 484	73,48	0,690257456						
6 480	3 881 164	78,06	R Square						
6 876	3 912 079	81,71	0,476455356						
7 074	3 932 445	76,93	Adjusted R Square						
6 949	3 953 178	82,53	0,345569195						
1 564	3 847 634	69,47	Standard Error						
2 964	3 847 374	79,55	1423,550218						
5 247	3 828 264	89,62	Observations						
6 313	3 784 453	100,82	11						
			ANOVA						
			df	SS	MS	F	Significance F		
			Regression	2	14753805,84	7376902,921	3,640227143	0,075130259	
			Residual	8	16211961,79	2026495,224			
			Total	10	30965767,64				
				Coefficients	Standard Error	t Stat	P-value	Lower 95%	Upper 95%
			Intercept	-105329,218	43068,30487	-2,445631846	0,040209738	-204644,907	-6013,528912
			x5	0,026389617	0,010572283	2,496113302	0,037166454	0,002009888	0,050769345
			x13	109,4371296	53,17243228	2,058155419	0,073570484	-13,17871899	232,0529782
VIF = 1,9100568									
Brak współliniowości									

Dla zmiennej X12 (Liczba imprez masowych) uzyskano $R^2 = 0.4765$, co odpowiada $VIF = 1.9101$. Oznacza to brak współliniowości w modelu.

x13 - zmienna zależna			SUMMARY OUTPUT									
x13	x5	x12										
69,22	3 890 766	5 730	Regression Statistics									
70,13	3 875 671	6 070	Multiple R									
73,48	3 869 484	6 280	R Square									
78,06	3 881 164	6 480	Adjusted R Square									
81,71	3 912 079	6 876	Standard Error									
76,93	3 932 445	7 074	Observations									
82,53	3 953 178	6 949										
69,47	3 847 634	1 564	ANOVA									
79,55	3 847 374	2 964		df	SS	MS	F	Significance F				
89,62	3 828 264	5 247	Regression	2	440,5898275	220,2949137	3,760724676	0,070571746				
100,82	3 784 453	6 313	Residual	8	468,6222635	58,57778293						
			Total	10	909,2120909							
VIF = 1,9401812												
Brak współliniowości												
					Coefficients	Standard Error	t Stat	P-value	Lower 95%	Upper 95%	Lower 95%	Upper 95%
			Intercept		616,7422966	214,8415308	2,870684705	0,020807035	121,3168384	1112,167755	121,3168384	1112,167755
			x5		-0,000143289	5,63981E-05	-2,540672875	0,034674437	-0,000273343	-1,32349E-05	-0,000273343	-1,32349E-05
			x12		0,003163385	0,001537	2,058155419	0,073570484	-0,000380943	0,006707713	-0,000380943	0,006707713

Dla zmiennej X13 (Przeciętne wydatki na kulturę) uzyskano $R^2 = 0.4848$, co odpowiada $VIF = 1.9418$. Również w tym przypadku współliniowość nie stanowi problemu.

Wszystkie wartości VIF są mniejsze niż 5, co oznacza, że zmienne nie są nadmiernie skorelowane i nie powodują problemów współliniowości w modelu. Model regresji można uznać za stabilny i dobrze skonstruowany pod względem zależności między zmiennymi objaśnianymi.

5.7 Wyrazistość modelu

Współczynnik zmienności jest jedną z metod oceny wyrazistości modelu, czyli tego, jak dobrze model wyjaśnia zmienność zmiennej zależnej. V pozwala na określenie, czy model dostatecznie precyzyjnie opisuje zależności w danych.

Wzór na współczynnik zmienności losowej (V):

$$V = \left(\frac{S_e}{\bar{Y}} \right) \times 100\%$$

gdzie:

- S_e – błąd standardowy reszt.
- $\bar{Y}$ – średnia wartość zmiennej zależnej Y .

Interpretacja wyniku

- Jeśli $V < 30\%$ → model jest dobrze dopasowany, ma niską zmienność losową.
- Jeśli $V \geq 30\%$ → model nie jest wystarczająco precyzyjny, może wymagać poprawek.

Wyrazistość modelu:	
$V = S_e / y_{sr} * 100\%$	
Se	2686264,6
y_sr	44 653 974
V =	6%

Wartość $V = 6\%$ oznacza, że model jest bardzo dobrze dopasowany i jego zmienność losowa jest niewielka.

- Jeśli $p \geq 0.05$, brak podstaw do odrzucenia hipotezy zerowej – rozkład reszt może być normalny.
- Jeśli $p < 0.05$, odrzucamy hipotezę normalności – reszty nie są normalnie rozłożone.


```

5 # Dopasowanie modelu regresji
6 model <- lm(y ~ x5 + x12 + x13, data = dane)
7
8 # Pobranie reszt modelu
9 reszty <- residuals(model)
10
11 # Test Shapiro-Wilka
12 shapiro_result <- shapiro.test(reszty)
13
14 # wyniki testu
15 cat("Test Shapiro-Wilka\n")
16 cat("Statystyka W:", shapiro_result$statistic, "\n")
17 cat("wartość p:", shapiro_result$p.value, "\n")
18
19 # wniosek
20 if (shapiro_result$p.value < 0.05) {
21   cat("Odrzucamy hipotezę zerową – reszty nie mają rozkładu normalnego na poziomie istotności 0.05.\n")
22 } else {
23   cat("Brak podstaw do odrzucenia hipotezy zerowej – reszty mogą pochodzić z rozkładu normalnego.\n")
24 }

```

```

Test Shapiro-Wilka
> cat("Statystyka W:", shapiro_result$statistic, "\n")
Statystyka W: 0.9495303
> cat("wartość p:", shapiro_result$p.value, "\n")
wartość p: 0.6379563
> # wniosek
> if (shapiro_result$p.value < 0.05) {
+   cat("Odrzucamy hipotezę zerową – reszty nie mają rozkładu normalnego na poziomie istotności 0.05.\n")
+ } else {
+   cat("Brak podstaw do odrzucenia hipotezy zerowej – reszty mogą pochodzić z rozkładu normalnego.\n")
+ }
Brak podstaw do odrzucenia hipotezy zerowej – reszty mogą pochodzić z rozkładu normalnego.

```

Wyniki testu Shapiro-Wilka

- Statystyka W: 0.9495
- Wartość p: 0.6379

Interpretacja:

Ponieważ wartość $p = 0.6379$ jest większa niż przyjęty poziom istotności 0.05, brak podstaw do odrzucenia hipotezy zerowej. Oznacza to, że reszty mogą pochodzić z rozkładu normalnego, co sugeruje, że model spełnia to kluczowe założenie.

6.1.2 Test Kołmogorowa-Smirnowa

Test Kołmogorowa-Smirnowa bada zgodność rozkładu reszt z dowolnym teoretycznym rozkładem, w tym przypadku z rozkładem normalnym. Jest mniej czuły dla małych prób, ale dobrze sprawdza się przy większych zbiorach danych.

Hipotezy testowe:

- H_0 : Rozkład reszt nie różni się istotnie od rozkładu normalnego.
- H_1 : Rozkład reszt różni się istotnie od rozkładu normalnego.

Interpretacja:

- Jeśli $p \geq 0.05$, brak podstaw do odrzucenia hipotezy zerowej – reszty mogą pochodzić z rozkładu normalnego.
- Jeśli $p < 0.05$, odrzucamy hipotezę normalności – reszty różnią się od normalnych.

```

27 # Test Kołmogorowa-Smirnowa
28 ks_result <- ks.test(reszty, "pnorm", mean=mean(reszty), sd=sd(reszty))
29
30 # wyniki testu
31 cat("Test Kołmogorowa-Smirnowa\n")
32 cat("Statystyka D:", ks_result$statistic, "\n")
33 cat("wartość p:", ks_result$p.value, "\n")
34
35 # wniosek
36 if (ks_result$p.value < 0.05) {
37   cat("Odrzucamy hipotezę zerową – reszty nie są zgodne z rozkładem normalnym na poziomie istotności 0.05.\n")
38 } else {
39   cat("Brak podstaw do odrzucenia hipotezy zerowej – reszty mogą pochodzić z rozkładu normalnego.\n")
40 }

```

```

Test Kołmogorowa-Smirnowa
> cat("Statystyka D:", ks_result$statistic, "\n")
Statystyka D: 0.1476402
> cat("wartość p:", ks_result$p.value, "\n")
wartość p: 0.9423125
> # wniosek
> if (ks_result$p.value < 0.05) {
+   cat("Odrzucamy hipotezę zerową – reszty nie są zgodne z rozkładem normalnym na poziomie istotności 0.05.\n")
+ } else {
+   cat("Brak podstaw do odrzucenia hipotezy zerowej – reszty mogą pochodzić z rozkładu normalnego.\n")
+ }
Brak podstaw do odrzucenia hipotezy zerowej – reszty mogą pochodzić z rozkładu normalnego.

```

Wyniki testu Kołmogorowa-Smirnowa

- Statystyka D: 0.1476
- Wartość p: 0.9423

Interpretacja:

Wartość $p = 0.9423$ jest znacznie większa niż 0.05, co oznacza, że brak podstaw do odrzucenia hipotezy zerowej.

Oznacza to, że rozkład reszt nie różni się istotnie od rozkładu normalnego.

6.2 Testy autokorelacji składnika losowego

Autokorelacja reszt w modelu regresji liniowej oznacza, że wartości reszt są ze sobą skorelowane, czyli występuje zależność między kolejnymi obserwacjami. W klasycznej regresji liniowej zakłada się, że reszty powinny być losowe i nieskorelowane – w przeciwnym razie model może być błędnie oszacowany, a testy istotności parametrów mogą dawać niewiarygodne wyniki.

6.2.1 Test Durbin-Watsona

Test Durbin-Watsona (DW) służy do wykrywania autokorelacji pierwszego rzędu, czyli sytuacji, w której bieżąca wartość reszt jest zależna od wartości reszt z poprzedniej obserwacji:

$$e_t = \rho e_{t-1} + u_t$$

gdzie:

- e_t – reszta w momencie t ,
- e_{t-1} – reszta z poprzedniego okresu,
- u_t – losowy składnik zakłócający.

Hipotezy testowe:

- H_0 : Brak autokorelacji pierwszego rzędu ($\rho = 0$).
- H_1 : Występuje autokorelacja pierwszego rzędu ($\rho \neq 0$).

Interpretacja statystyki Durbin-Watsona

Statystyka Durbin-Watsona (DW) przyjmuje wartości w zakresie od 0 do 4. Interpretacja wyniku zależy od jego wartości:

- Jeśli statystyka DW jest bliska 2, oznacza to, że brak autokorelacji reszt, co jest pożądane w modelu regresji.
- Jeśli statystyka DW jest mniejsza niż 1,5, sugeruje to autokorelację dodatnią, co oznacza, że kolejne wartości reszt są do siebie podobne – mogą występować systematyczne błędy w modelu.
- Jeśli statystyka DW jest większa niż 2,5, wskazuje to na autokorelację ujemną, co oznacza, że wartości reszt mają tendencję do naprzemiennego przyjmowania wartości dodatnich i ujemnych.

```
49 # Test Durbin-Watsona
50 dw_result <- durbinwatsonTest(model)
51
52 # wyniki testu
53 cat("Test Durbin-Watsona\n")
54 cat("Statystyka DW:", dw_result$dw, "\n")
55 cat("wartość p:", dw_result$p, "\n")
56
57 # Interpretacja wyników
58 if (dw_result$p < 0.05) {
59   cat("Odrzucamy hipotezę zerową - występuje autokorelacja reszt.\n")
60 } else {
61   cat("Brak podstaw do odrzucenia hipotezy zerowej - brak autokorelacji reszt.\n")
62 }
```

Test Durbin-Watsona
> cat("Statystyka DW:", dw_result\$dw, "\n")
Statystyka DW: 1.490466
> cat("wartość p:", dw_result\$p, "\n")
wartość p: 0.054
> # Interpretacja wyników
> if (dw_result\$p < 0.05) {
+ cat("Odrzucamy hipotezę zerową - występuje autokorelacja reszt.\n")
+ } else {
+ cat("Brak podstaw do odrzucenia hipotezy zerowej - brak autokorelacji reszt.\n")
+ }
Brak podstaw do odrzucenia hipotezy zerowej - brak autokorelacji reszt.

Wyniki testu Durbin-Watsona:

- Statystyka DW: 1.4905
- Wartość p: 0.054

Interpretacja:

Wartość DW zbliżona do 1,5 może sugerować lekką autokorelację dodatnią, jednak wartość $p = 0.054$ jest większa niż 0.05, co oznacza, że brak podstaw do odrzucenia hipotezy zerowej. Ostatecznie nie wykryto istotnej statystycznie autokorelacji reszt pierwszego rzędu.

6.2.2 Test Breuscha-Godfrey'a

Test Breuscha-Godfrey'a (BG) jest bardziej ogólny niż test Durbin-Watsona, ponieważ pozwala wykryć autokorelację wyższych rzędów (czyli nie tylko pierwszego rzędu, ale także drugiego, trzeciego itd.). Działa również poprawnie w modelach zawierających zmienne opóźnione.

Hipotezy testowe:

- H_0 : Brak autokorelacji wyższych rzędów.
- H_1 : Występuje autokorelacja reszt wyższego rzędu.

Interpretacja wyników:

Test Breuscha-Godfrey'a zwraca wartość p, którą interpretujemy następująco:

- $p \geq 0.05$: Brak podstaw do odrzucenia hipotezy zerowej - brak autokorelacji reszt
- $p < 0.05$: Odrzucamy hipotezę zerową - występuje autokorelacja reszt

```
69 # Test Breuscha-Godfrey'a
70 bg_result <- bgtest(model, order = 2)
71
72 # wyniki testu
73 cat("Test Breuscha-Godfrey'a\n")
74 cat("Statystyka LM:", bg_result$statistic, "\n")
75 cat("wartość p:", bg_result$p.value, "\n")
76
77 # Interpretacja wyników
78 if (bg_result$p.value < 0.05) {
79   cat("Odrzucamy hipotezę zerową - występuje autokorelacja wyższych rzędów.\n")
80 } else {
81   cat("Brak podstaw do odrzucenia hipotezy zerowej - brak autokorelacji wyższych rzędów.\n")
82 }
```

```
Test Breuscha-Godfrey'a
> cat("Statystyka LM:", bg_result$statistic, "\n")
Statystyka LM: 0.1201798
> cat("wartość p:", bg_result$p.value, "\n")
wartość p: 0.9416799
> # Interpretacja wyników
> if (bg_result$p.value < 0.05) {
+   cat("Odrzucamy hipotezę zerową - występuje autokorelacja wyższych rzędów.\n")
+ } else {
+   cat("Brak podstaw do odrzucenia hipotezy zerowej - brak autokorelacji wyższych rzędów.\n")
+ }
Brak podstaw do odrzucenia hipotezy zerowej - brak autokorelacji wyższych rzędów.
```

Wyniki testu Breuscha-Godfrey'a:

- Statystyka LM: 0.1208
- Wartość p: 0.9417

Interpretacja:

Wartość $p = 0.9417$ jest znacznie większa niż 0.05, co oznacza, że brak podstaw do odrzucenia hipotezy zerowej. Oznacza to, że w modelu nie wykryto autokorelacji wyższych rzędów.

6.3 Testy heteroskedastyczności

Heteroskedastyczność oznacza, że wariancja reszt modelu regresji nie jest stała – innymi słowy, zmienność błędów nie pozostaje na podobnym poziomie dla różnych wartości zmiennych objaśniających. Jest to naruszenie jednego z kluczowych założeń klasycznej regresji liniowej, które zakłada homoskedastyczność, czyli stałość wariancji reszt.

6.3.1 Test Breuscha-Pagana

Test Breuscha-Pagana bada, czy wariancja reszt jest zależna od wartości zmiennych objaśniających. Jeśli wariancja rośnie lub maleje w miarę wzrostu wartości zmiennych objaśniających, oznacza to, że występuje heteroskedastyczność liniowa.

Hipotezy testowe:

- H_0 : Reszty są homoskedastyczne (wariancja reszt jest stała).
- H_1 : Reszty są heteroskedastyczne (wariancja reszt zależy od wartości zmiennych objaśniających).

Interpretacja wyników:

- Jeśli $p \geq 0.05$, brak podstaw do odrzucenia hipotezy zerowej - brak heteroskedastyczności (model spełnia założenie stałej wariancji reszt).
- Jeśli $p < 0.05$, odrzucamy hipotezę zerową - występuje heteroskedastyczność (wariancja reszt zmienia się w zależności od wartości zmiennych objaśniających).

```
85 # Testy heteroskedastyczności
86
87 # Instalacja pakietu
88 install.packages("lmtest")
89 library(lmtest)
90
91 # Test Breuscha-Pagana
92 bp_result <- bptest(model)
93
94 # wyniki testu
95 cat("Test Breuscha-Pagana (heteroskedastyczność)\n")
96 cat("Statystyka testowa:", bp_result$statistic, "\n")
97 cat("wartość p:", bp_result$p.value, "\n")
98
99 # Interpretacja wyników
100 if (bp_result$p.value < 0.05) {
101   cat("Odrzucamy hipotezę zerową - występuje heteroskedastyczność reszt.\n")
102 } else {
103   cat("Brak podstaw do odrzucenia hipotezy zerowej - model spełnia założenie homoskedastyczności.\n")
104 }
```

Test Breuscha-Pagana (heteroskedastyczność)

```
> cat("Statystyka testowa:", bp_result$statistic, "\n")
Statystyka testowa: 2.857951
> cat("wartość p:", bp_result$p.value, "\n")
wartość p: 0.4140487
> # Interpretacja wyników
> if (bp_result$p.value < 0.05) {
+   cat("Odrzucamy hipotezę zerową - występuje heteroskedastyczność reszt.\n")
+ } else {
+   cat("Brak podstaw do odrzucenia hipotezy zerowej - model spełnia założenie homoskedastyczności.\n")
+ }
```

Brak podstaw do odrzucenia hipotezy zerowej - model spełnia założenie homoskedastyczności.

Wyniki testu Breuscha-Pagana

- Statystyka testowa: **2.85791**
- Wartość p: **0.4140**

Interpretacja:

Wartość $p = 0.4140$ jest większa niż 0.05, co oznacza, że brak podstaw do odrzucenia hipotezy zerowej. Oznacza to, że model spełnia założenie homoskedastyczności, czyli wariancja reszt jest stała i nie zależy od wartości zmiennych objaśniających.

6.3.2 Test White'a

Test White'a jest bardziej ogólny niż test Breuscha-Pagana, ponieważ pozwala wykryć nieliniową heteroskedastyczność, a także interakcje między zmiennymi objaśniającymi. Dzięki temu jest bardziej uniwersalnym narzędziem do diagnozy problemów związanych z heteroskedastycznością.

Hipotezy testowe:

- H_0 : Reszty są homoskedastyczne (wariancja reszt jest stała).
- H_1 : Reszty są heteroskedastyczne (wariancja reszt zmienia się w sposób bardziej złożony, np. nieliniowy).

Interpretacja wyników:

- Jeśli $p \geq 0.05$, brak podstaw do odrzucenia hipotezy zerowej - brak heteroskedastyczności.
- Jeśli $p < 0.05$, odrzucamy hipotezę zerową - występuje heteroskedastyczność (nieliniowa zależność wariancji reszt od zmiennych objaśniających).

```

112 # Test white'a
113 white_result <- bptest(model, varformula = ~ fitted(model) + I(fitted(model)^2))
114
115 # wyniki testu
116 cat("Test white'a (heteroskedastyczność)\n")
117 cat("Statystyka testowa:", white_result$statistic, "\n")
118 cat("wartość p:", white_result$p.value, "\n")
119
120 # Interpretacja wyników
121 if (white_result$p.value < 0.05) {
122   cat(" Odrzucamy hipotezę zerową - występuje heteroskedastyczność reszt.\n")
123 } else {
124   cat("Brak podstaw do odrzucenia hipotezy zerowej - model spełnia założenie homoskedastyczności.\n")
125 }

```

```

Test white'a (heteroskedastyczność)
> cat("Statystyka testowa:", white_result$statistic, "\n")
Statystyka testowa: 1.364037
> cat("wartość p:", white_result$p.value, "\n")
wartość p: 0.5055955
> # Interpretacja wyników
> if (white_result$p.value < 0.05) {
+   cat(" Odrzucamy hipotezę zerową - występuje heteroskedastyczność reszt.\n")
+ } else {
+   cat("Brak podstaw do odrzucenia hipotezy zerowej - model spełnia założenie homoskedastyczności.\n")
+ }
Brak podstaw do odrzucenia hipotezy zerowej - model spełnia założenie homoskedastyczności.

```

Wyniki testu White'a

- Statystyka testowa: **1.3640**
- Wartość p: **0.5059**

Interpretacja:

Podobnie jak w teście Breuscha-Pagana, wartość $p = 0.5059$ jest znacznie większa niż 0.05, co oznacza, że brak podstaw do odrzucenia hipotezy zerowej. Oznacza to, że w modelu nie występuje heteroskedastyczność, nawet w bardziej złożonej (nieliniowej) formie.

6.4 Test serii

Test serii bada, czy znaki kolejnych reszt są ułożone w losowy sposób. Jeśli reszty mają tendencję do występowania w sekwencjach (np. dłuższe serie wartości dodatnich lub ujemnych), oznacza to, że mogą one być systematycznie skorelowane, co może wskazywać na błędy modelu.

Hipotezy testowe

- H_0 : Reszty są losowe – brak systematycznych wzorców.
- H_1 : Reszty nie są losowe – występują zależności między wartościami reszt.

Jeśli test odrzuci hipotezę zerową, oznacza to, że reszty modelu wykazują pewne regularności, które mogą świadczyć o problemach w modelu.

```

134 # Test serii|
135
136 # Podział reszt na wartości dodatnie i ujemne
137 znaki <- ifelse(reszty > 0, 1, 0)
138
139 # Test serii
140 runs_result <- runs.test(as.factor(znaki))
141
142 # Wyniki testu
143 cat("Test Serii (badanie losowości reszt)\n")
144 cat("Statystyka testowa:", runs_result$statistic, "\n")
145 cat("Wartość p:", runs_result$p.value, "\n")
146
147 # Interpretacja wyników
148 if (runs_result$p.value < 0.05) {
149   cat("Odrzucamy hipotezę zerową – reszty NIE są losowe, możliwe błędy modelu.\n")
150 } else {
151   cat("Brak podstaw do odrzucenia hipotezy zerowej – reszty są losowe.\n")
152 }

```

```

Test Serii (badanie losowości reszt)
> cat("Statystyka testowa:", runs_result$statistic, "\n")
Statystyka testowa: -0.2916059
> cat("Wartość p:", runs_result$p.value, "\n")
Wartość p: 0.7705879
> # Interpretacja wyników
> if (runs_result$p.value < 0.05) {
+   cat("Odrzucamy hipotezę zerową – reszty NIE są losowe, możliwe błędy modelu.\n")
+ } else {
+   cat("Brak podstaw do odrzucenia hipotezy zerowej – reszty są losowe.\n")
+ }
Brak podstaw do odrzucenia hipotezy zerowej – reszty są losowe.

```

Wyniki testu serii

- Statystyka testowa: **-0.2916**
- Wartość p: **0.7706**

Interpretacja:

Wartość $p = 0.7706$ jest znacznie większa niż 0.05, co oznacza, że brak podstaw do odrzucenia hipotezy zerowej. Oznacza to, że reszty są losowe, co jest zgodne z założeniami poprawnie skonstruowanego modelu.

6.5 Test symetrii

Test ten bada, czy rozkład reszt jest równomierny po obu stronach mediany. W przypadku regresji liniowej, reszty powinny być równie często dodatnie, jak i ujemne oraz rozkładać się w sposób symetryczny.

Hipotezy testowe

- H_0 : Rozkład reszt jest symetryczny względem mediany.
- H_1 : Rozkład reszt nie jest symetryczny.

Jeśli test odrzuci hipotezę zerową, oznacza to, że rozkład reszt jest asymetryczny, co może wskazywać na problemy w modelu.


```

157 # Test symetrii
158 symmetry_result <- symmetry.test(reszty, boot = FALSE)
159
160 # wyniki testu
161 cat("Test symetrii (badanie rozkładu reszt)\n")
162 cat("Statystyka testowa:", symmetry_result$statistic, "\n")
163 cat("wartość p:", symmetry_result$p.value, "\n")
164
165 # Interpretacja wyników
166 if (symmetry_result$p.value < 0.05) {
167   cat("Odrzucamy hipotezę zerową – reszty NIE są symetryczne, model może być błędny.\n")
168 } else {
169   cat("Brak podstaw do odrzucenia hipotezy zerowej – reszty są symetryczne.\n")
170 }

```

```

Test symetrii (badanie rozkładu reszt)
> cat("Statystyka testowa:", symmetry_result$statistic, "\n")
Statystyka testowa: -0.183175
> cat("wartość p:", symmetry_result$p.value, "\n")
wartość p: 0.8546607
> # Interpretacja wyników
> if (symmetry_result$p.value < 0.05) {
+   cat("Odrzucamy hipotezę zerową – reszty NIE są symetryczne, model może być błędny.\n")
+ } else {
+   cat("Brak podstaw do odrzucenia hipotezy zerowej – reszty są symetryczne.\n")
+ }
Brak podstaw do odrzucenia hipotezy zerowej – reszty są symetryczne.

```

Wyniki testu symetrii

- Statystyka testowa: -0.1832
- Wartość p: 0.8547

Interpretacja:

Wartość $p = 0.8547$ jest znacznie większa niż 0.05, co oznacza, że brak podstaw do odrzucenia hipotezy zerowej. Oznacza to, że rozkład reszt modelu jest symetryczny względem mediany, co jest zgodne z założeniami regresji liniowej.

7 Podsumowanie i wnioski

Celem przeprowadzonej analizy było stworzenie modelu ekonometrycznego opisującego zależność między liczbą widzów w kinach w Polsce a wybranymi czynnikami społeczno-ekonomicznymi. W ramach projektu zastosowano regresję liniową oraz przeprowadzono szereg testów statystycznych w celu oceny poprawności modelu.

Wyniki analizy wykazały, że opracowany model bardzo dobrze wyjaśnia zmienność liczby widzów w kinach, co potwierdza wysoka wartość współczynnika determinacji R^2 . Kluczowe zmienne objaśniające obejmowały liczbę ludności w wieku przedprodukcyjnym, liczbę imprez masowych oraz przeciętne miesięczne wydatki na rekreację i kulturę.

Przeprowadzone testy statystyczne wykazały, że model spełnia podstawowe założenia klasycznej regresji liniowej. Nie stwierdzono problemów związanych z autokorelacją reszt, heteroskedastycznością ani współliniowością zmiennych objaśniających. Dodatkowo, testy normalności, losowości oraz symetrii reszt potwierdziły poprawność estymacji parametrów modelu. Analiza współczynnika zmienności wykazała, że model charakteryzuje się wysoką precyzją prognozowania.

Podsumowując, opracowany model można uznać za stabilny i poprawnie skonstruowany.